

[Kristen Amby.]

ingen, der vil bestride Betydningen af, om det blev muligt for hele Folket at faa Ferie og helst Sommerferie. Men saa maa man have Lov at sige, at naar Regering og Rigsdag gennemfører Feriebestemmelser for det private Næringsliv saa rigoristiske, som Tilfældet har været, burde det offentlige med Hensyn til dem, der er i dets Tjeneste, gaa foran. Jeg ved, at der er Tjenestegrene, hvor en større Del, største Delen saamænd af Personalet, faar deres Sommerferie, for at sige det paradoksalt, om Vinteren; det gælder ogsaa Tjenestemænd, som har været 25 Aar i deres Etat. Naar man tvinger det private Næringsliv til at give dem, der er i dets Tjeneste, Sommerferie, er det utilbørligt, at Staten ikke først og fremmest sørger for, at dens egne Tjenestemænd faar Ferie.

Dernæst nogle faa Ord om Merindkomstskatten. Dens principielle Side er der jo talt om her under Finanslovdebatten af flere, ogsaa om det skadelige ved denne Skat, det for visse Erhverv uretfærdige ved den og det skadelige ved en Beskæftigelsesformindskelse. Men der er ogsaa en anden Side af Merindkomstskatten, som i Praksis ikke bare virker haardt og uretfærdigt, men virker imod det, der var Forudsætningen, da Loven blev vedtaget. Jeg tænker her paa de nygifte, som maa betale Merindkomstskat i deres første Ægteskabsaar af det forrige Aars sammenlagte Indtægter. Den Merskatteevne, som dog skulde svare til Merindkomstskatten, er jo her aldeles ikke til Stede, tværtimod; for de fleste er det første Ægteskabsaar et Aar med forringet Skatteevne og med store Merudgifter. Det er maaske af Merudgiften, at det offentlige i Virkeligheden kræver Merindkomstskat. Langt snarere var der Grund til i al Almindelighed at gøre det første Ægteskabsaar skattefrit. Tværtimod ekstrabeskattes det jo, fordi man beskattes efter en højere Skala af de sammenlagte Indtægter. Man skulde undertiden tro, at Skattelovens Fædre har haft den lystige Tanke, at her var et Objekt, imod hvilket man kunde ramme en ordentlig Forlystelsesskat ud.

Til Slut vil jeg gerne fremkomme med nogle Betragtninger om et Problem, som de fleste, der beskæftiger sig med Samfundsspørgsmaal, med sociale Spørgsmaal, gaar og tumler med. Det er Spørgsmaalet om

Lønarbejdets Stilling i Samfundet. Principielt maa man vel sige, at det hviler paa Forestillingen om den frie Kontrakt mellem Arbejder og Arbejdsgiver, men faktisk er denne frie Kontrakt begrænset af Sædvane, af Lov og Fagorganisationens Magt, og det er heldigt, at det er saadan. Lad ingen ønske de saakaldte gode gamle Dage tilbage, da Arbejderen frit — i Gaaseøjne „frit“ — sluttede Kontrakt med den frie Arbejdsgiver. Den Tilstand, baade før Industrialismens Frembrud, under den og et langt Stykke efter den, lige op til vore Dage, var af en saadan Art, at den spottede al kristen Kultur og Tradition, særlig da ogsaa, fordi den byggede paa en falsk Filosofi og en deraf afledet økonomisk Doktrin, der sagde, at Arbejdet, det menneskelige Arbejde, var en Vare som enhver anden Vare, blot mere fordærlig, fordi den jo ikke taalte at gemmes, hvis Pris udelukkende skulde være bestemt af Tilbud og Efterspørgsel. Det var altsaa Mennesker, det drejede sig om, Mænd, Kvinder og Børn. Med andre Ord: Mennesket, Manden, Kvinden og Barnet, var degraderet til blotte Midler, blotte Ting i en økonomisk Sammenhæng. Heldigvis var Livet stærkere end Læren. Revolutionær Livsvilje, religiøs Vision og moralske Kræfter samlede sig, og gennem politisk økonomisk Arbejde i Lovgivning og væsentlig gennem Arbejdernes Fagorganisationer har man banet Vej for den Tilstand, vi har i Dag, hvor heldigvis, som jeg begyndte med at sige det, den saakaldte frie Kontrakt er afløst baade af en anden Sædvane — nu er der dog ingen, selv ikke den taabeligste Liberalist, der mener, at Barnet og dets Arbejdskraft kan betragtes som en økonomisk Faktor — og af Lov og Organisationens Magt. Selv om Forholdene for store Masser langt fra er gode eller betryggende, er de dog i Dag som Dag mod Nat i Forhold til tidligere Tider; men — og det er derfor, jeg har valgt at tale om dette Spørgsmaal ogsaa her — det er et Spørgsmaal, om den Stilling, Lønarbejdet i Dag indtager i Samfundet, er holdbar i Længden, hvilende altsaa i Princippet paa Forestillingen om en fri Kontrakt, men begrænset faktisk ad anden Vej, og om den principielt er ønskelig. Jeg mener det ikke.

Organisationskontrakten saavel som den individuelle Kontrakt lider efter min An-